

Aktivita 2.2. – Hodnotové systémy

Vzdělávací cíl Žáci zjistí, že rozdílné hodnoty jsou možným zdrojem konfliktu.

Pomůcky Papír a tužky, pracovní arch se seznamem různých hodnot.

Postup

Každý žák obdrží seznam náhodně seřazených 20 hodnot: společenský úspěch, láska, poslušnost, bezpečnost, mír, pořádek, lidská důstojnost, dobrý pocit ze sebe samého, rovnoprávnost, respektování ostatních, upřímnost, rodina, solidarita, zodpovědnost, spravedlnost, tolerance, svoboda, soutěž, zdraví, patriotismus.

1. Žáci pracují ve dvojicích.
2. Učitel požádá žáky, aby rozřídili hodnoty na seznamu do tří kategorií: „Do první kategorie zařaďte ty, které se vám zdají nejdůležitější; do druhé ty, které jsou podle vás nejméně důležité; a nakonec ty, které nelze zařadit.“ Tento úkol je nutné provádět pomalu a s rozvahou.
3. Zpětná vazba probíhá ve skupinách formou diskuse, ve které se jednotlivé dvojice střídají.
Žádná hierarchie nemá přednost před jinou. Tato aktivita není známkována ani jinak hodnocena. Učitel musí zdůraznit rozdíl mezi jednoduchými ideálními hodnotami a efektivními hodnotami – těmi, které se promítají do našeho chování.
4. Požádejte žáky, aby si uschovali seznam s prvním výběrem.

Rozšíření

1. Žáci vytvoří skupiny po třech a porovnájí si své seznamy prvního výběru. Odpovídají na následující otázky:
 - Proč jsem zvolil tuto hodnotu jako nejdůležitější?
 - Je tato hodnota nějak důležitá pro mé reálné chování?
 - Jaké překážky stojí v její realizaci?
 - V čem spočívá můj hlavní konflikt?
 - Co mohu udělat k jeho vyřešení?
 - Které individualistické postoje stojí proti skutečným kolektivním závazkům?
2. Žáci rozřídí svoje hodnoty do kategorií, například obecná etika, lidská práva, praktické využití, obecný nebo společenský úspěch.
Která skupina se zdá být nejvýznamnější?
Stojí-li jednotlivec tváří v tvář výběru, může jednat bezmyšlenkovitě podle zvyku nebo hledat něco, co může být považováno za nejlepší důvod jednání. Uvažujeme o hodnotách, když se ptáme sami sebe ne na to, které prostředky k dosažení cíle jsou nejlepší, ale jaký cíl zvolit.
3. Tento proces nabízí přijatelné řešení pro všechny strany v případě střetu zájmů. Ačkoliv máme často pokušení užívat výrazy spojené s morálkou na obranu osobních zájmů, určité principy fungují. Respektování jednotlivce je princip, pravidlo, díky kterému je akceptace nebo zamítnutí kategorie kroků možné.
Nejspolehlivějším kritériem toho, zda pravidlo chování podporuje respekt vůči jednotlivci, je reverzibilita. Nutí nás přikládat zájmům ostatních stejnou váhu jako našim vlastním.

Ve skupinách by měli žáci formulovat nové principy, jako například:

- zákon je nutné vždy respektovat,
- každý má právo žít si život, jak považuje za vhodné.

Následně mohou určit vyjádřené názory a principy.